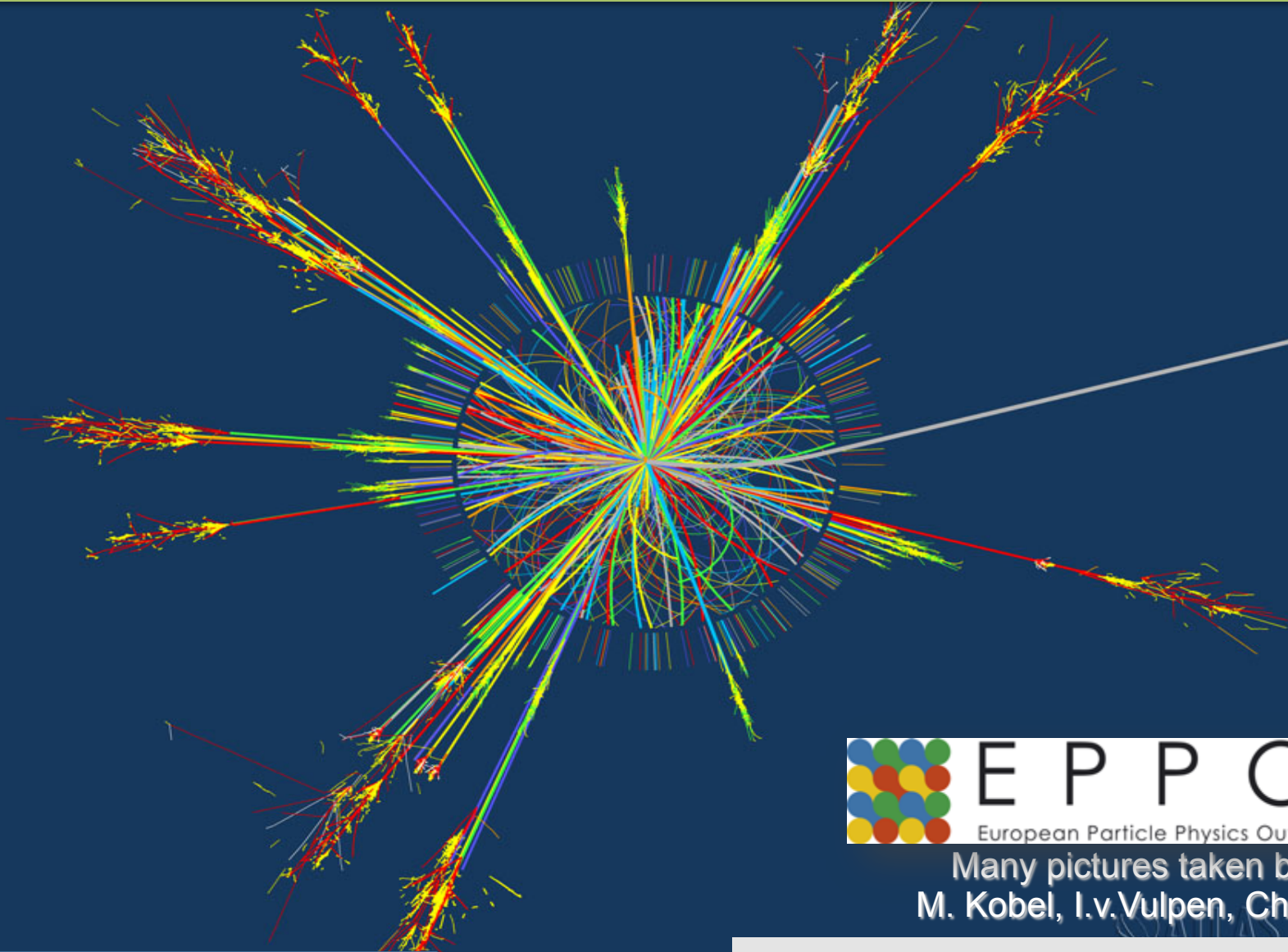

Hands on Particle Physics Masterclasses

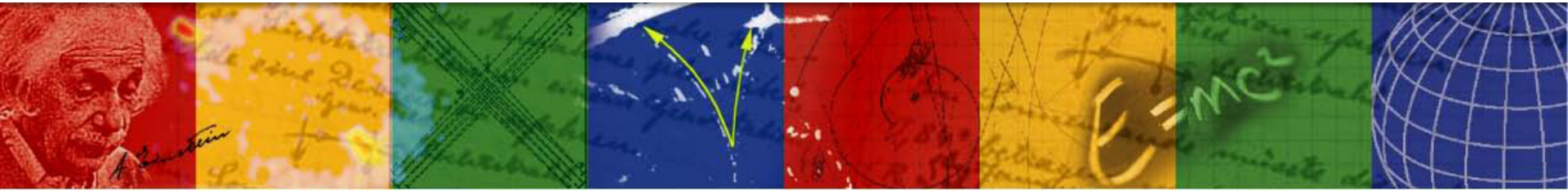

Many pictures taken by e.g.
M. Kobel, I.v.Vulpen, Ch. Berger

simuleert ATLAS event voor de
productie van zwarte gaten

Dr. Sascha Caron, Radboud
Universiteit Nijmegen

Hands on Particle Physics Masterclasses 2010

E P P O G
European Particle Physics Outreach Group

Verloop van de dag: Nijmegen 2013

- 10:30 Presentatie „deeltjes“ door Prof. Dr. Ronald Kleiss
(theoretisch natuurkundige , Radboud Universiteit)**
- 11:15 Presentatie „Experimentele Deeltjesfysica en het experiment
van vandaag“ door Dr. Sascha Caron
(experimenteel natuurkundige Radboud Universiteit)**
- 12:00 lunch**
- 13:00 praatje “Meetings met Hypatia” door Sascha Caron**
- 13:30 Practicum “Meet deeltjes in echte LHC data”**
- 16:15 Pause**
- 16:30 International video conference (Frankrijk, Polen, Zwitserland)**

Atoom

Afmeting: 10^{-10} m

400 v Chr.:

Demokrit vermoed

dat de wereld

Uit niet meer deelbare

(atomos)

atomen

opgebouwd is

1906:

Rutherford

vind:

Atom bestaat uit

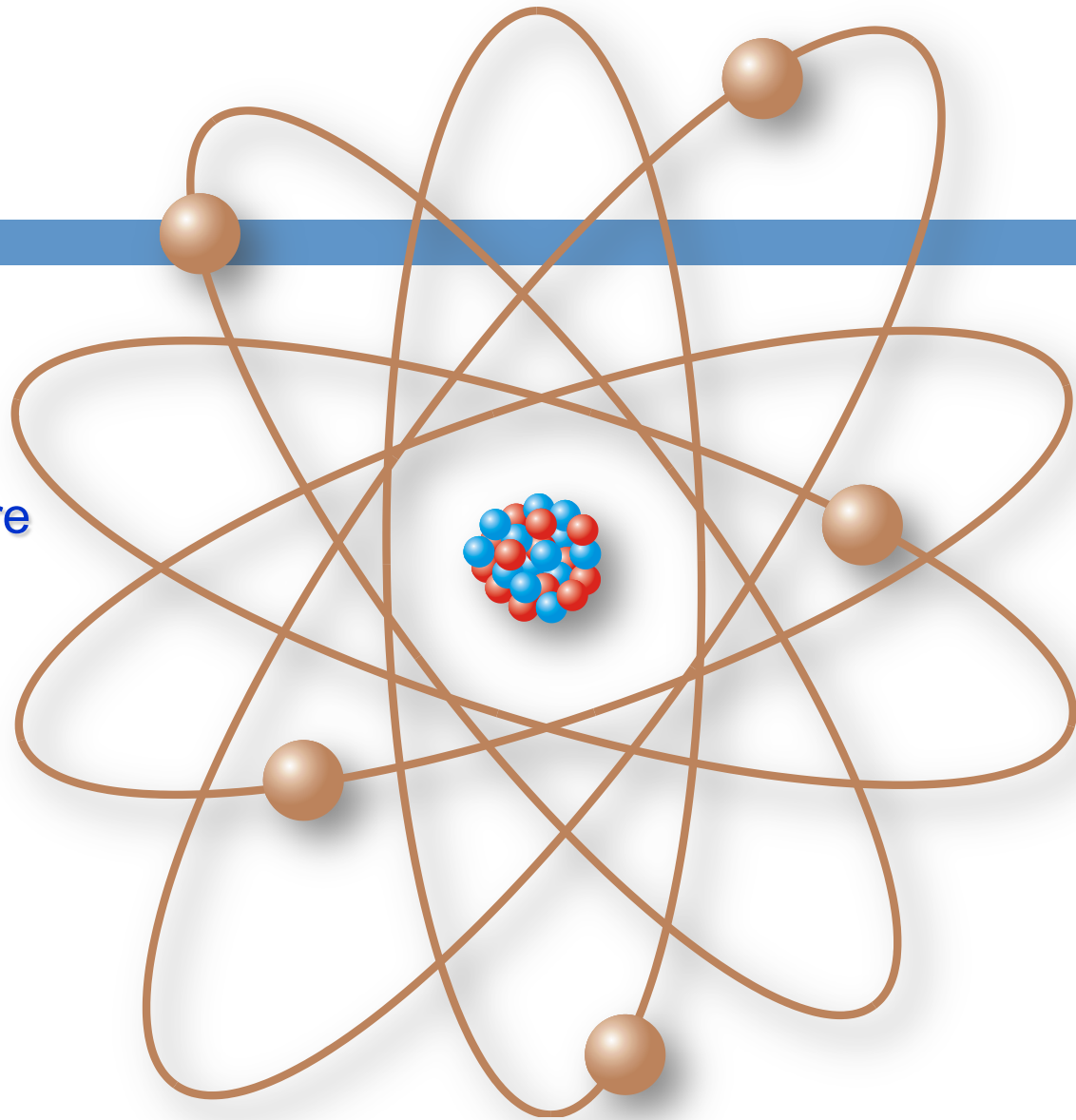
negatief geladen

elektronen om

een positief

geladen

atoomkern

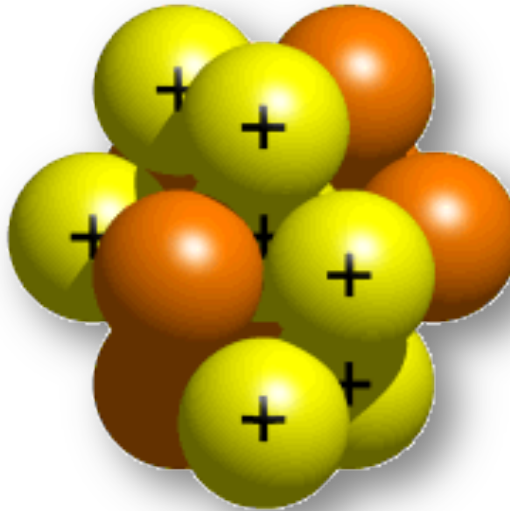
Kracht tussen atoomkern en elektronen is elektromagnetisch

Atoomkern

Afmeting: 10^{-15} m

Positief geladen protonen

Niet geladen Neutronen

Vraag aan jullie:

Waarom stuiten de positief geladen deeltjes elkaar niet af?

Wisselwerkingen en Krachten

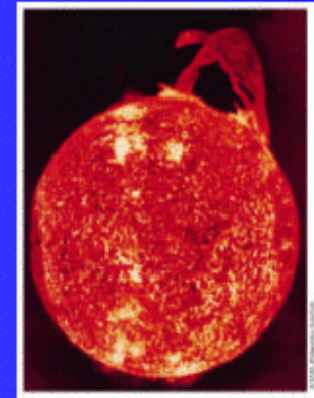

Gravitatie

Elektromagnetische
Kracht

Zwakke Kracht

Sterke Kracht

Om nieuwe deeltjes of krachten te ontdekken met een
Grotere massa hebben wij versnellers nodig met een
Heel grootte energie (omdat $E=mc^2$)
→ Hooge Energie Fysica

Deeltjesfysica is een **fundamentele Wetenschap**
Doel is niet “geld maken ermee”, maar kennis
Spin offs: bijv. World Wide Web

Hoe zwaar is een elementair deeltje ?

7

- **Energie:**

1 ElektronVolt = 1eV

1 KiloElektronVolt = 1 keV = 1000 eV

1 MegaElektronVolt = 1 MeV = 1.000.000 eV

1 GigaElektronVolt = 1 GeV = 1.000.000.000 eV

- **Een Proton weegt ongeveer 1 GeV, een elektron is weegt ongeveer 1800 keer minder, een Z0 deeltje ongeveer 91 keer meer!**
- **1 GeV: „veel“ voor een deeltje, maar macroscopisch heel weinig: een zaklantaarn (1,6 Watt) zou 0,000.000.0001 seconden schijnen**

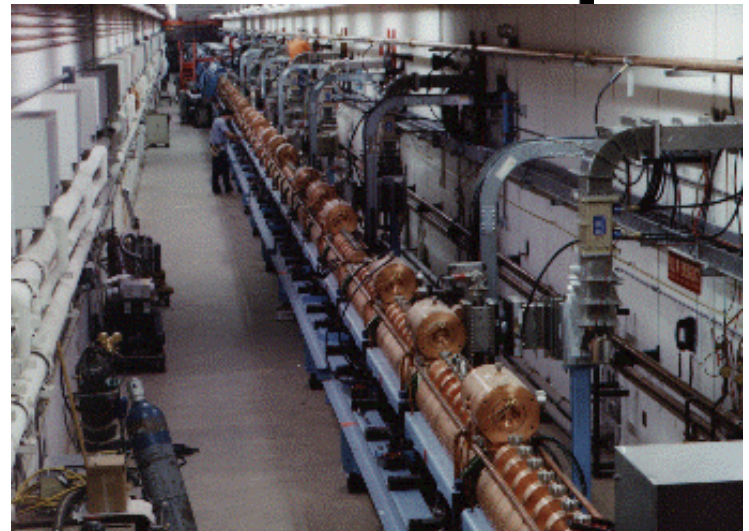
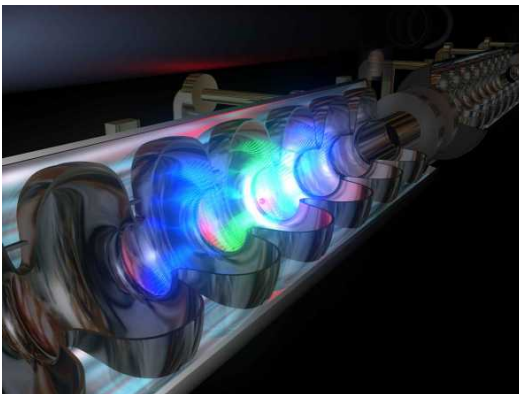
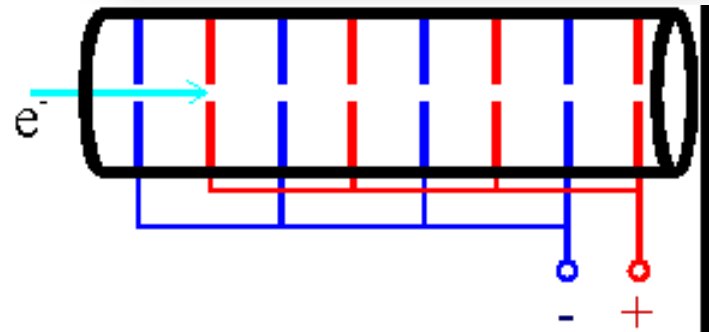
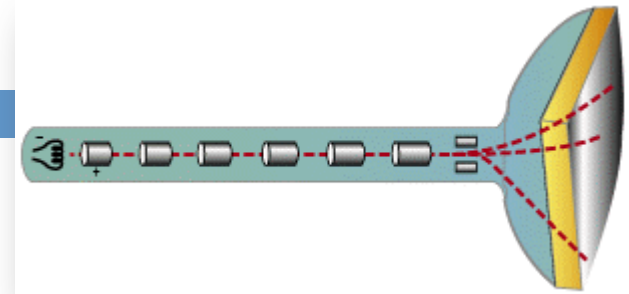

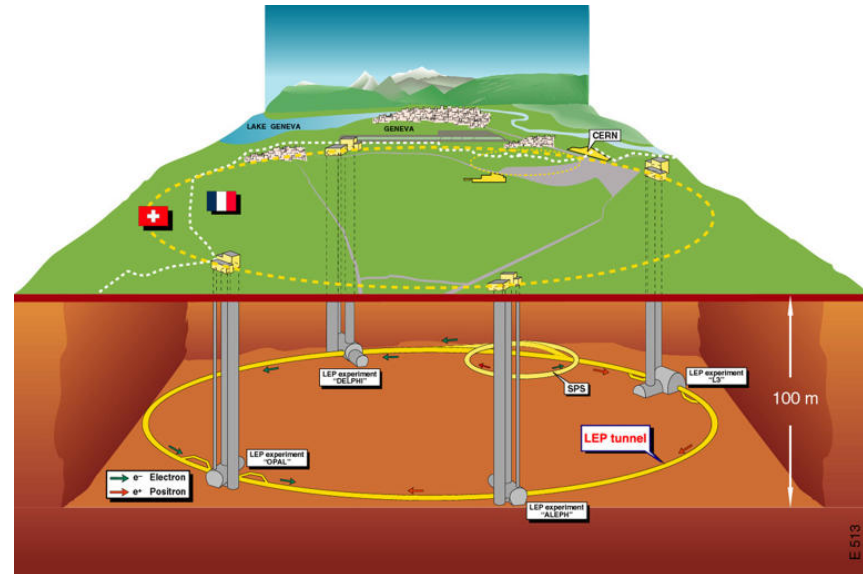
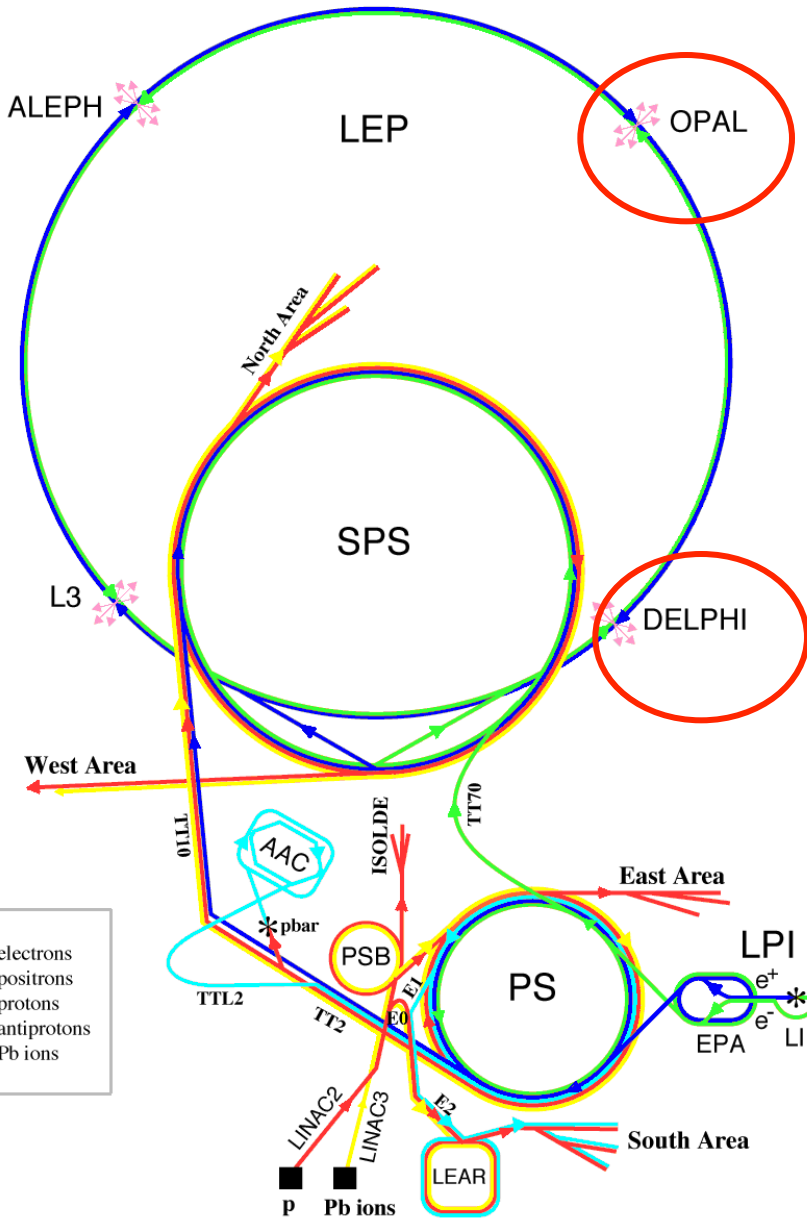
De Microscopen van de deeltjesfysica: Versnellers

8

- Hebben jullie ook thuis gehad!
- Hoe werkt de versnelling ?
- Linearversnellers:
  - Fermilab, Chicago (loopt)
  - Japan (misschien 2020?)

Tot 2000: e^-e^+ vernietiging bij CERN met LEP

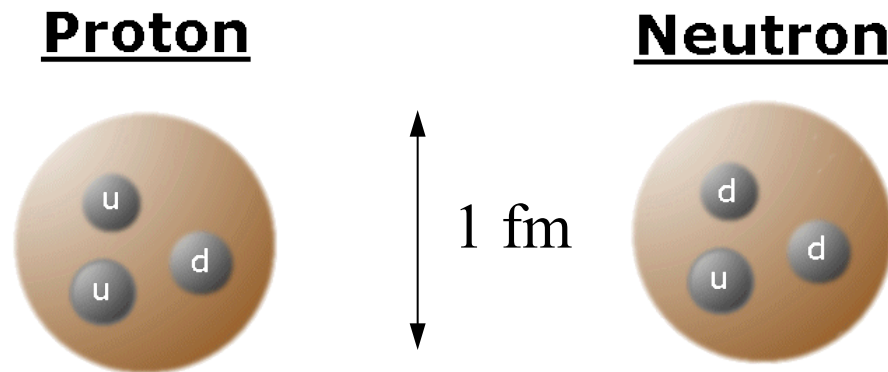

Substructuur van de Materie

10

1970: Proton en Neutron zijn niet elementair, maar in elkaar gezet uit 3 Quarks en vele Gluonen

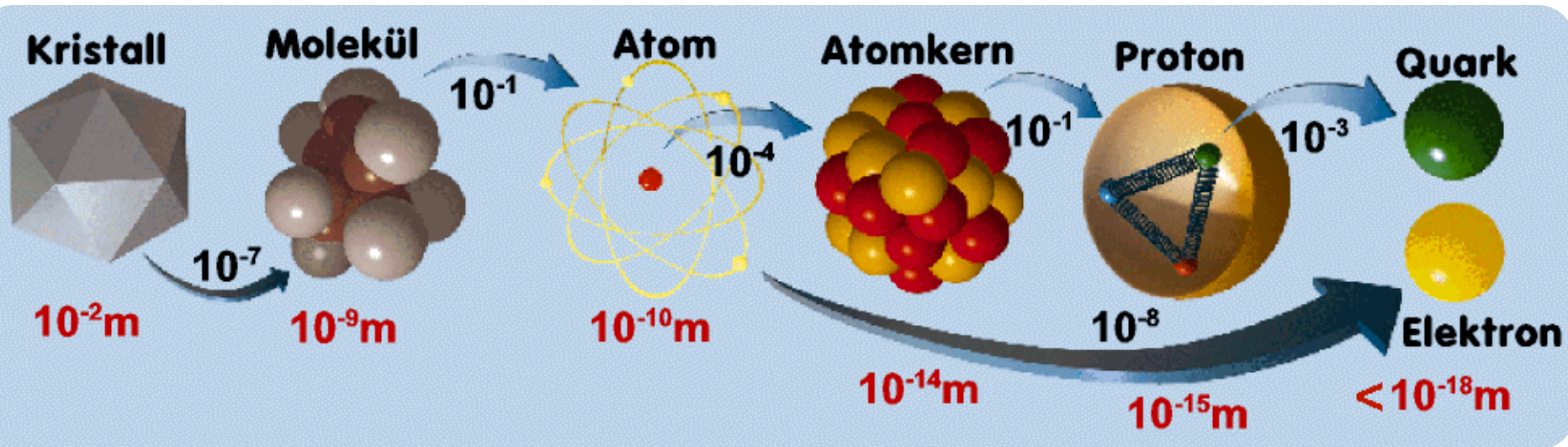
Bewijs door beschieting van protonen met elektronen

Hoeveel deeltjes hebben wij nog gevonden? Is er een structuur?

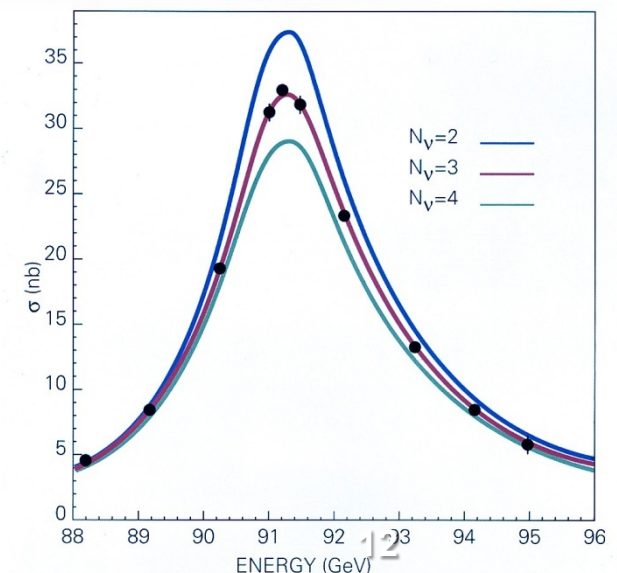
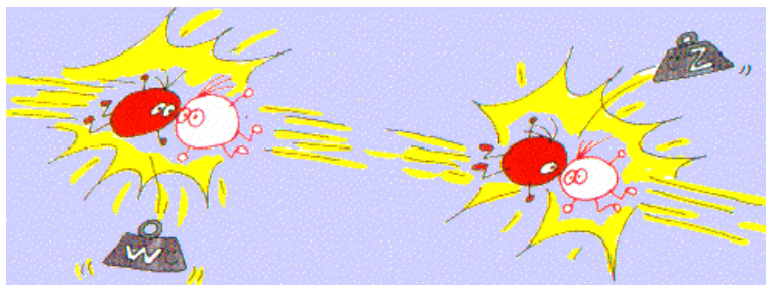
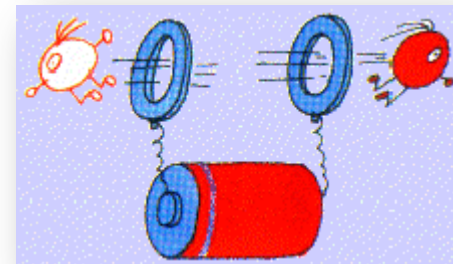
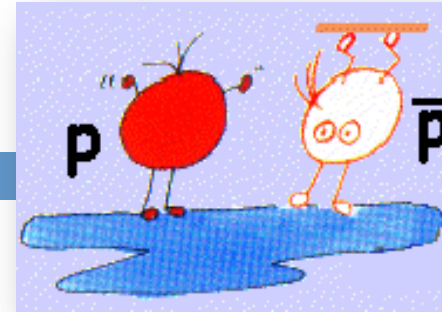
Naar de bouwstenen van de materie

11

Antimaterie

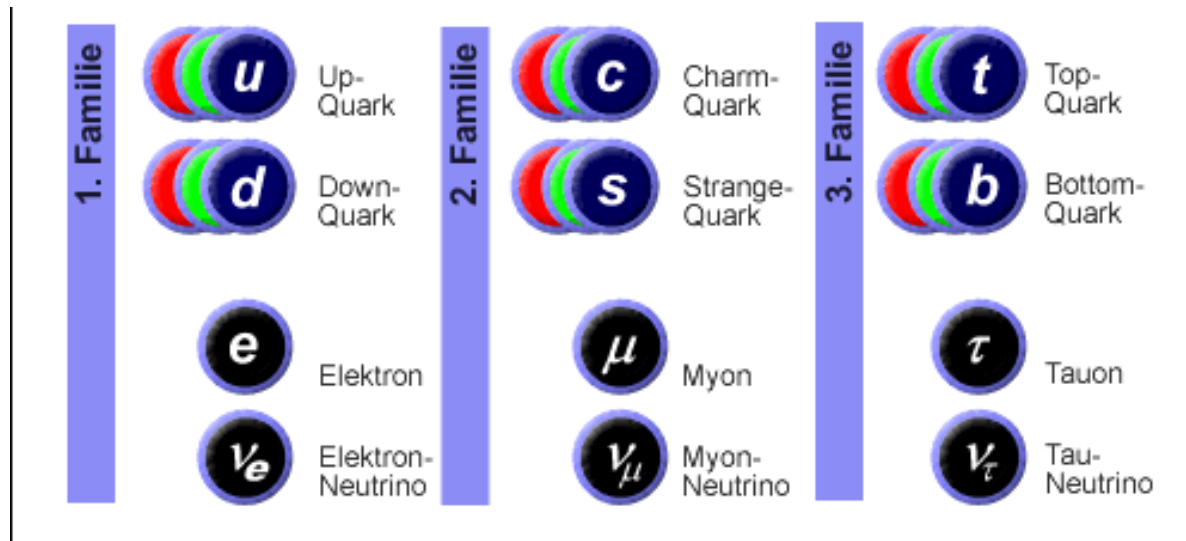
- Voor elk deeltje bestaat een antideeltje met een ander ladingsvoorteken en een “antideeltje eigenschap”
- Anders zijn alle eigenschappen (massa, levensduur) het zelfde
- Uit krachtdeeltjes kunnen een paar van Materie- en antimateriedeeltjes ontstaan
- Ook kunnen materie- en antimateriedeeltjes weer een krachtdeeltje maken bijvoorbeeld $e^+ + e^- \rightarrow Z^0$, dit gaat heel goed als $2E_e = m_{Z^0}c^2$

Het Standaard Model

1. Materiedeeltjes (Fermionen)

2. Krachtdeeltjes (Bosonen)

Sterke Kracht:

Elektro-magnetisch-zwakke Kracht:

Gravitatie:

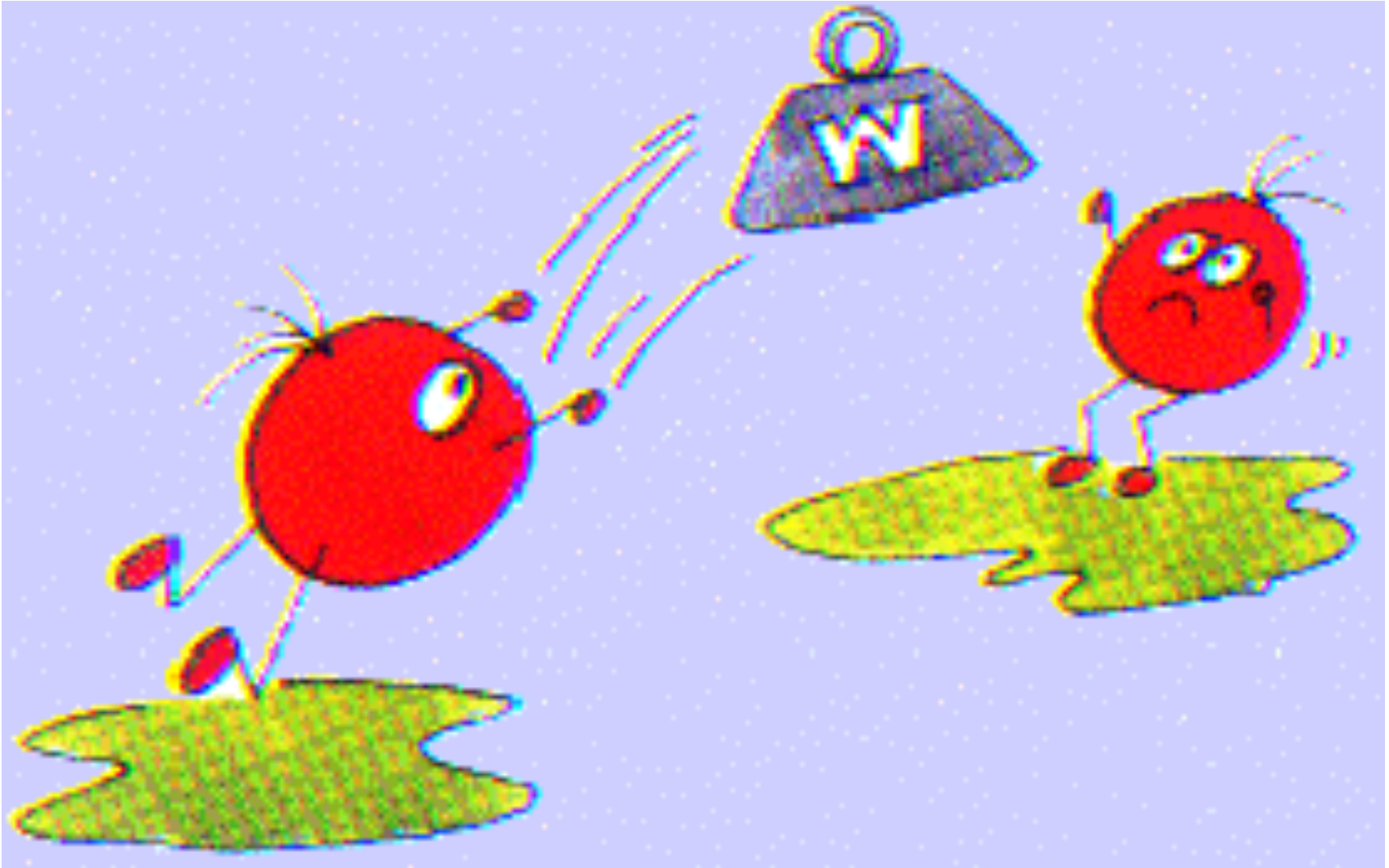
8 gluonen (g)

W^+ , W^- , Z , Photon

Graviton?

Krachten en deeltjes

14

De elektromagnetische Kracht

15

- *Lading*: elektrische Lading Q
- *Soorten*: 1 soort van lading : „getal“, positief of negatief
- *Krachtdeeltje*: het foton
- *Eigenschappen*: elektrisch neutraal: $Q=0$
massa : $m=0$
Deeltje	Up	Down	Neutrino	Elektron
Lading	+2/3	-1/3	0	-1
- Extras:
  - ▣ onbeperkte reikwijdte
  - ▣ Macroscopisch waarneembaar
  - ▣ Magnetische velden buigen elektrisch geladen deeltjes.
Hoe minder hoe hoger de energie van de deeltjes!

De sterke Kracht

16

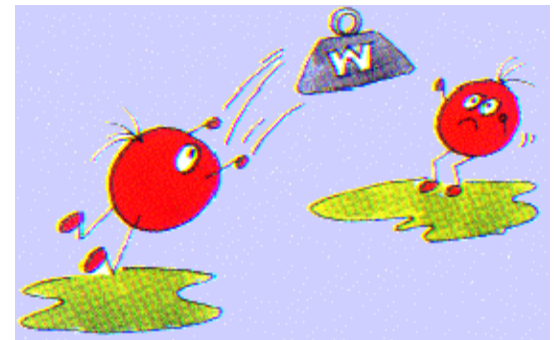
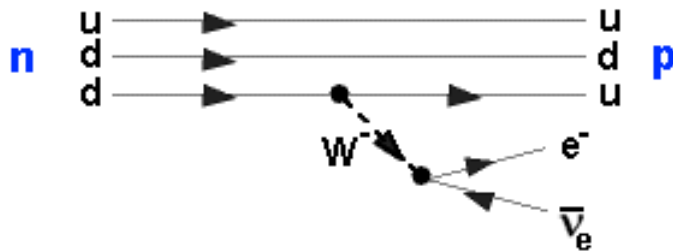
- *Lading*: sterke Lading
- *Soorten*: 3 soorten van lading: „kleur“, plus Antikleur
- *Krachtdeeltjes*: 8 Gluonen
- *Eigenschappen*: dragen zelf kleur en anti-kleur
massaloos : $m=0$
Deeltje	Up	Down	Neutrino	Elektron
Lading	r, b, g	r, b, g	-	-
- Extra:
  - ▣ Beperkte reikwijdte ca 1 fm
  - ▣ houd p, n en atoomkern aan elkaar

De zwakke Kracht

17

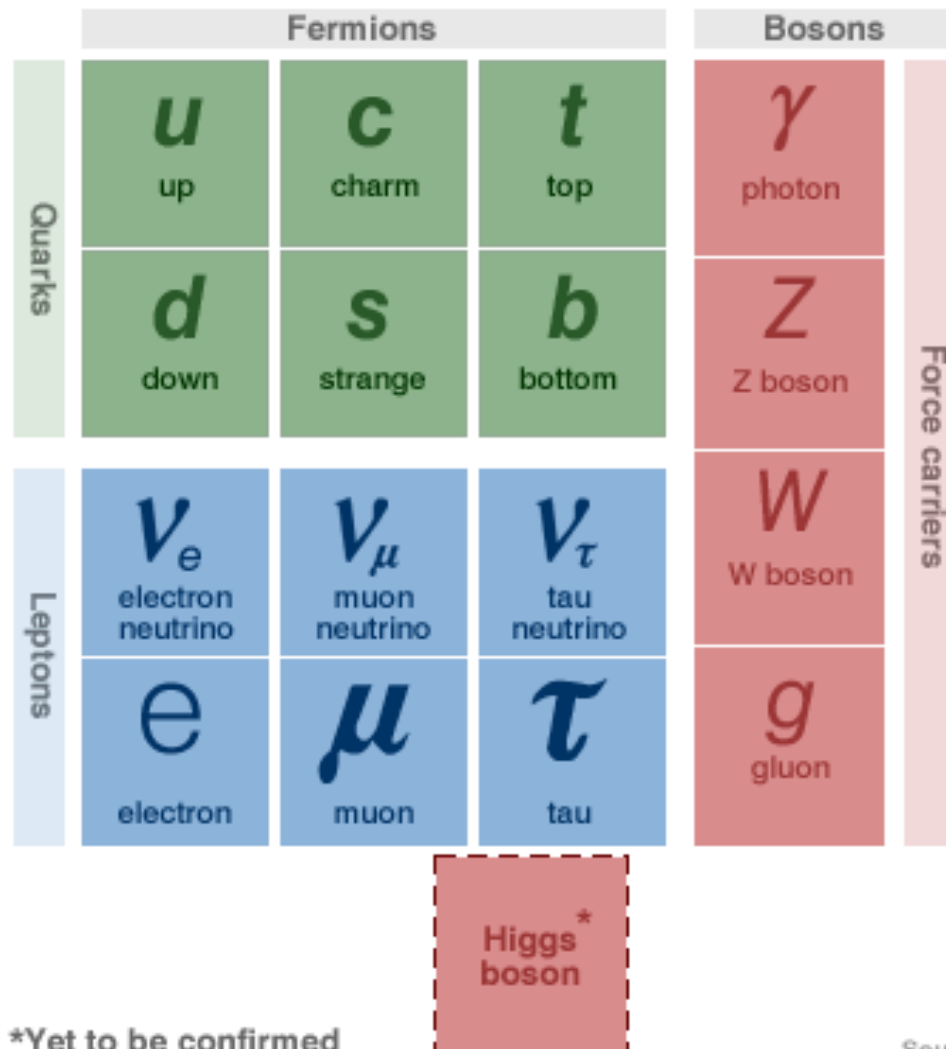
- *Lading*: zwakke lading
- *Soorten* : complicated (swakke hyperlading en isospin)
- *Krachtdeeltjes*: W^- , Z^0 , W^+
- *Eigenschappen*: dragen zelf zwakke lading:
Massa : $m = 80 - 90 \text{ GeV}$
- Extras:
  - ▣ Beperkte reikwijdte ca 0.0025 fm
  - ▣ Radioactieve „verfall“ van het neutron

The Standard Model

18

THE STANDARD MODEL

Source: AAAS

The Higgs idea

suggested in 1962 by Anderson and developed into a full model in 1964 independently by Englert and Brout; by Peter Higgs; and by G. Guralnik, C. R.

Hagen, and T. Kibble

19

Remember:

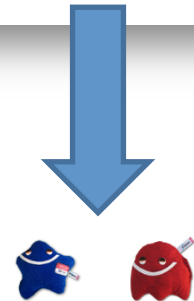
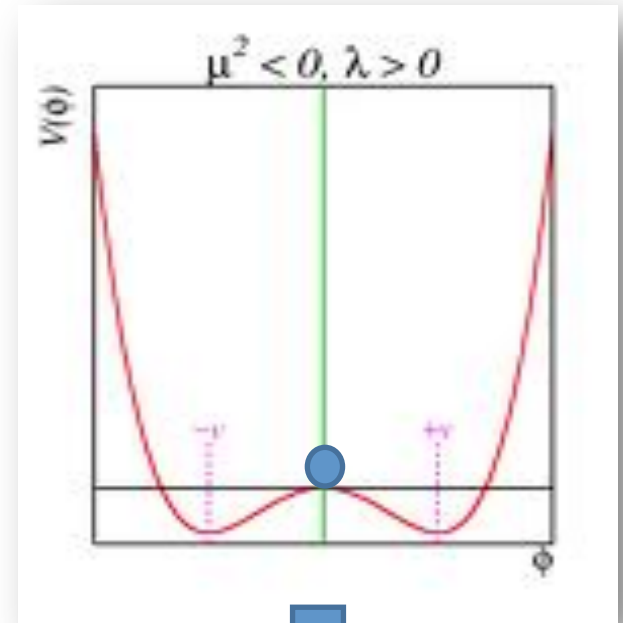
- Quantum field theory describes **the forces of nature via the exchange of particles**
- These particles are the **photon, the W and Z** for the electromagnetic-weak force and **gluons** for the strong force
- The particles W and Z are **massive**, the photon and the gluon are **massless ($m=0$)**

Problem with massive W and Z → Including a simple mass term in theory violate (local) gauge invariance: **yielding infinities**
(higgs theory renormalizable: 't Hooft, Veltman)

Higgs and the 4 forces of nature!

20

- **Higgs mechanism** explains electroweak symmetry breaking, i.e. **why W and Z are massive and the photon is not**
- Idea: A scalar field is added with a non-zero ground state
- After nature has chosen for a certain ground state (“electroweak symmetry breaking”) this field results in one observable Higgs particle and massive W and Z

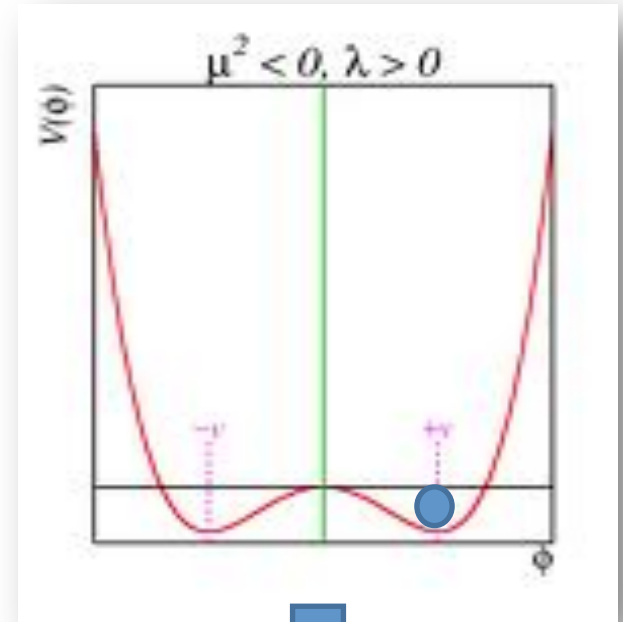

Higgs and the 4 forces of nature!

21

- ❑ **Higgs mechanism** explains electroweak symmetry breaking, i.e. **why W and Z are massive and the photon is not**
- ❑ Idea: A scalar field is added with a non-zero ground state
- ❑ After nature has chosen for a certain ground state (“electroweak symmetry breaking”) this field results in one observable Higgs particle and massive W and Z

Higgs and the forces of nature

22

- Message 1: The Higgs boson explains **the masses of the W and Z bosons, i.e. the fact that the weak force is so different from the electromagnetic force**
- ***What can be more fundamental than this ?***

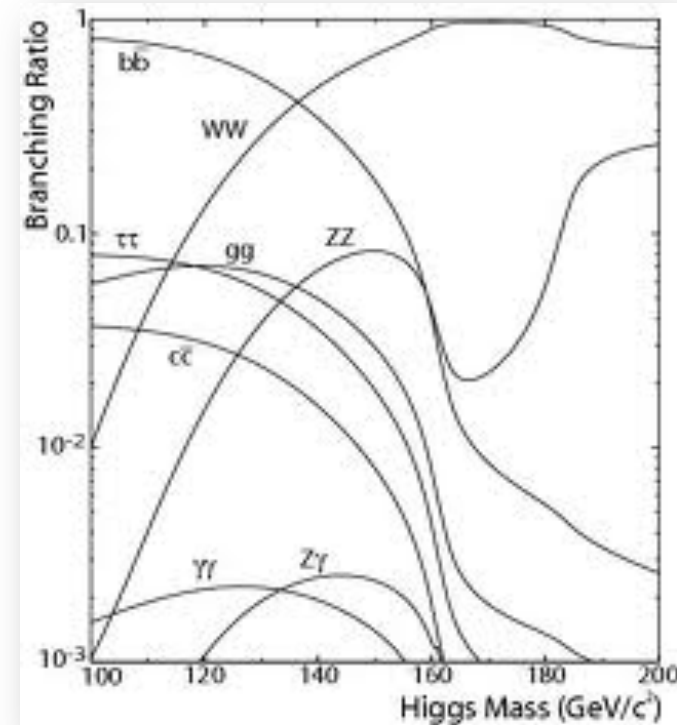
Remember: There is a coupling of the Higgs to W and Z bosons, This means the Higgs can decay to pairs of W and pairs of Z bosons

➔ These are main search channels of ATLAS and CMS

Higgs and the mass of all particles!

23

- The Higgs field may allow for mass terms for the fermions (quarks and leptons) as well.
- Maybe the fermions get their mass by their coupling to the Higgs field
- If this is the case, the Higgs should couple stronger to heavier particles, see Higgs decays

Message 2: The Higgs would give masses to all quarks and leptons !

What can be more fundamental than this ?

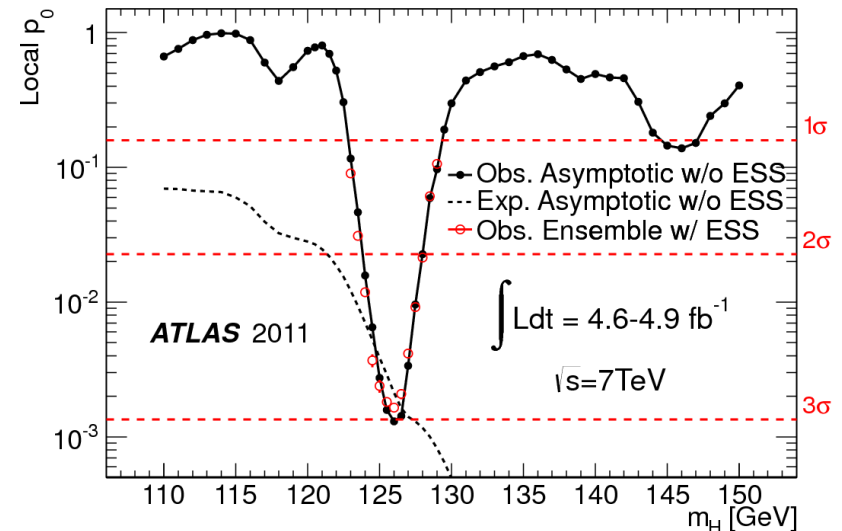
Higgs statistics basics

24

- P-value: Probability to find outcome if there is no Higgs ! **Small p-value → Higgs more likely**
- Convention: p-value should be very small (below 2.5×10^{-7} , i.e. 5 sigma) for discovery

Higgs discovery requires:

- 5 sigma in 2 experiments (local p-value)
  - Same mass
- Channels consistent with SM expectation

The search for the Higgs boson in the Netherlands

25

We are searching the Higgs with data of two colliders and 4 experiments

LHC (CERN, Geneva):

ATLAS and **CMS** experiment

Two Dutch universities are involved (+ FOM institute **NIKHEF**):

- **University of Amsterdam** (D0 and ATLAS)

- **Radboud University Nijmegen** (D0 and ATLAS): *Nicolo de Groot, Frank Filthaut, Adriaan Koenig, Sijbrand de Jong, S.C. and 10 PhD students*
contributions to Higgs $\rightarrow$ ZZ, Higgs $\rightarrow$ WW (F.F. a main author!), b-tagging, muon chambers, Searches for physics beyond the Standard Model
  - And many many many dutch theory contributions !

Next? Hierarchy and stability problem

26

Quadratic quantum corrections to the Higgs mass

- Higgs mass should be order of Planck scale
  - But we found it at X GeV?
- **New physics needed to cancel corrections or very very very large fine tuning**

Higgs potential becomes unstable for low higgs masses

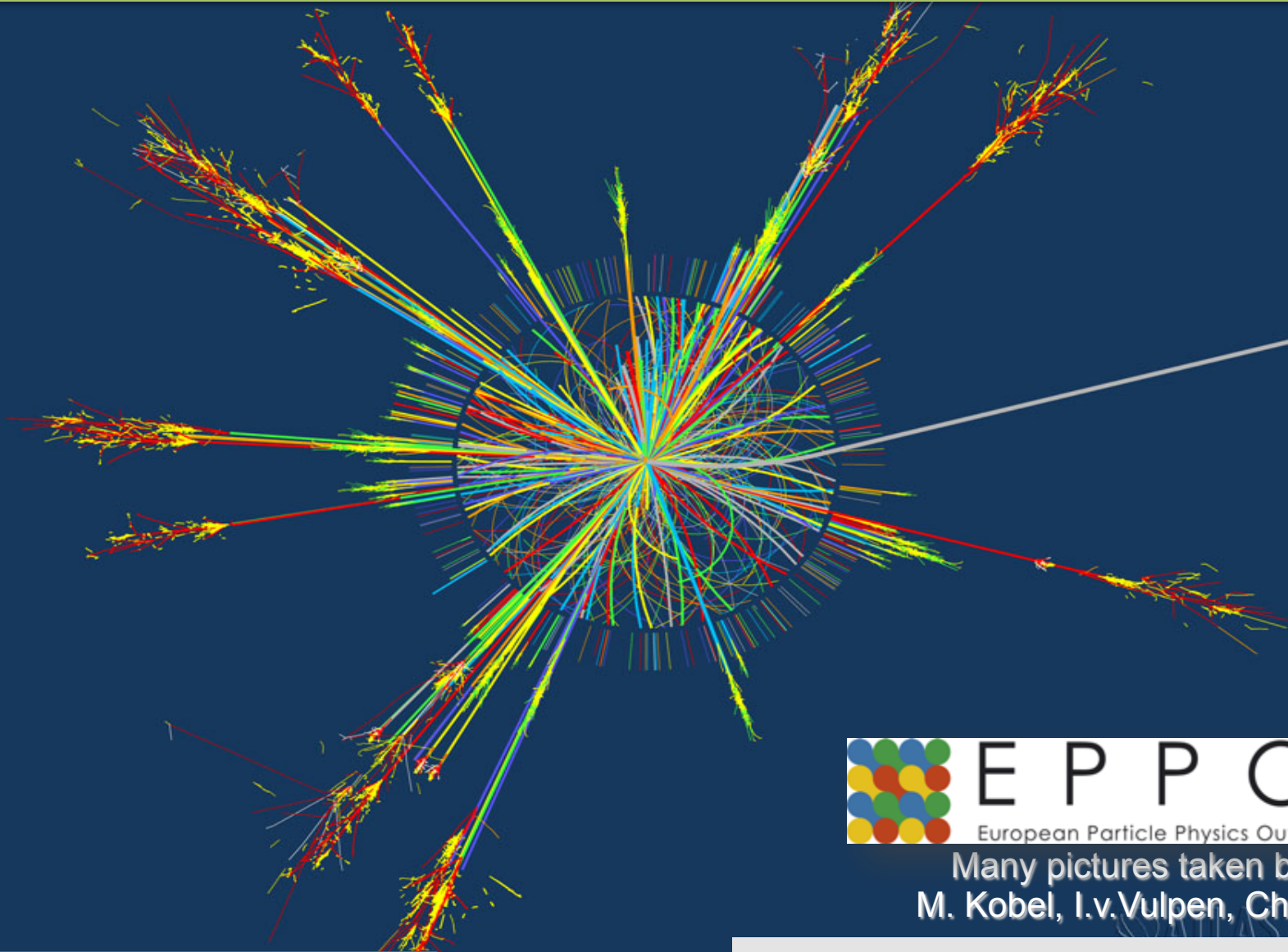
- Serious problem or **new physics**
Is the mass of the Higgs low enough that this is true ?

Depending on top mass and α_s :

New physics scale required if $m_{\text{higgs}} < 129 (+/- 6) \text{ GeV}$

(arxiv 1205.2893)

Hands on Particle Physics Masterclasses

Many pictures taken by e.g.
M. Kobel, I.v.Vulpen, Ch. Berger

simuleert ATLAS event voor de
productie van zwarte gaten

Dr. Sascha Caron, Radboud
Universiteit Nijmegen

Hoe vinden wij een nieuw deeltje ?

$$\boxed{p_\mu p^\mu = E^2/c^2 - \vec{p}^2 = m^2 c^2} \quad (1.24)$$

We can expand the $E = \gamma mc^2$ formula for $v \ll c$ in a Taylor series (of v/c):

$$E = mc^2 \left(1 + \frac{v^2}{2c^2} + \frac{3v^4}{8c^4} + \dots \right)$$

and write this as a rest energy term and a kinetic energy term:

$$E = mc^2 + T \text{ with kinetic energy}$$

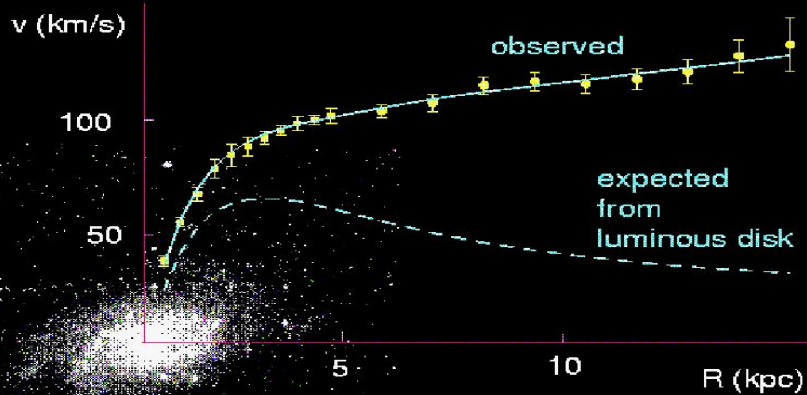
$$T = mc^2(\gamma - 1) = 1/2mv^2 + 3/8m\frac{v^4}{c^2} + \dots$$

OK we have the
Higgs:
Snappen de
natuurkundige nu
alles ?

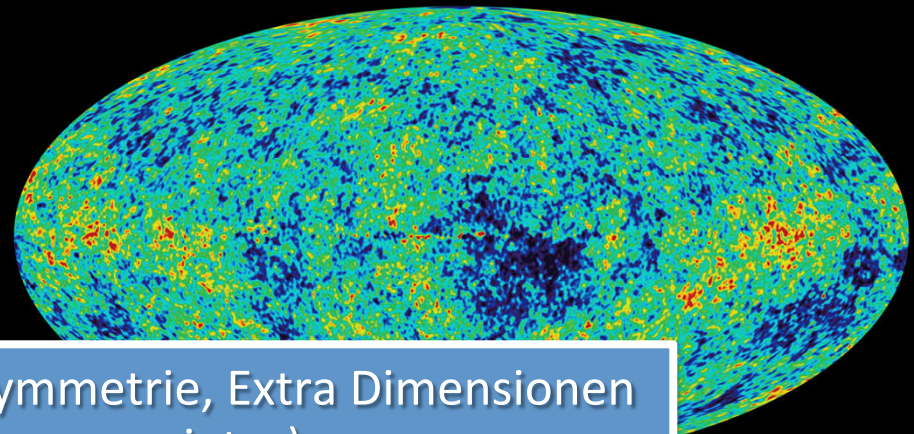
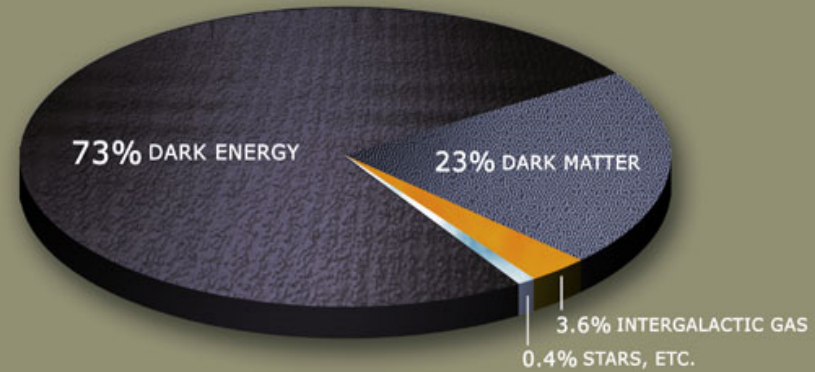

Donkere Materie ??

30

M33 rotation curve

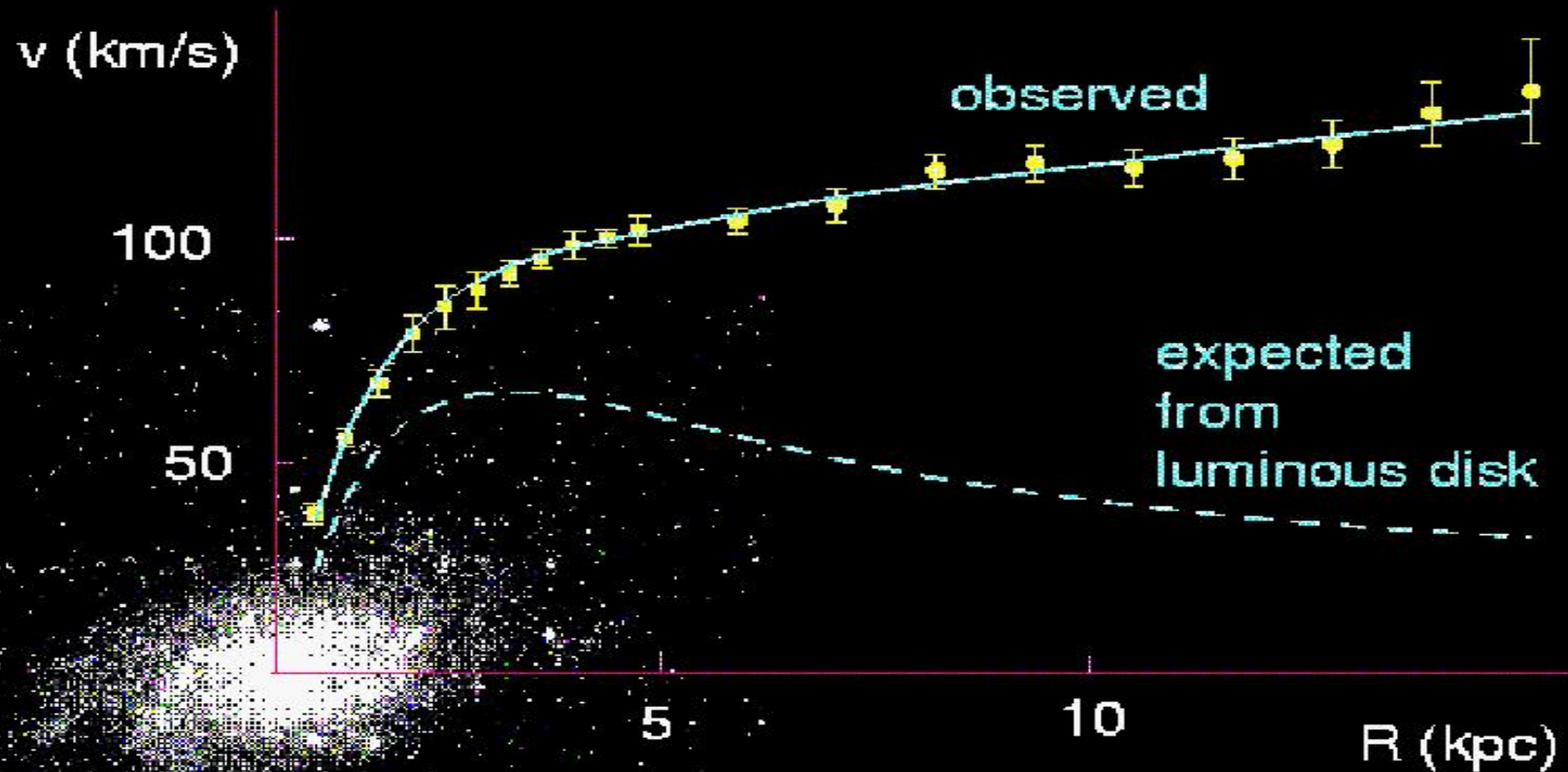

Kandidaten voor DM : Supersymmetrie, Extra Dimensionen
→ Wij zoeken naar zoiets ;)

Donkere Materie ??

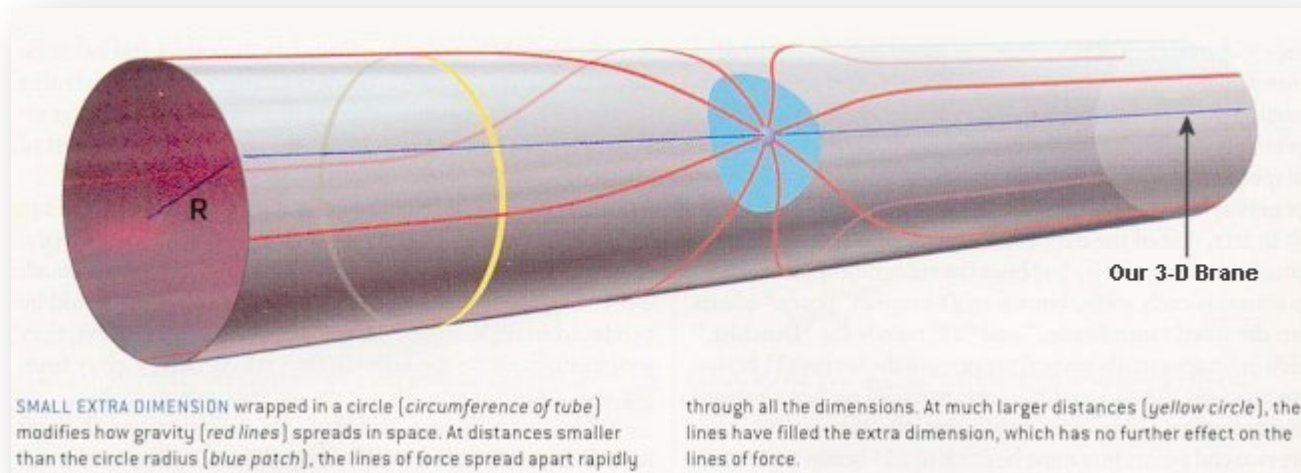
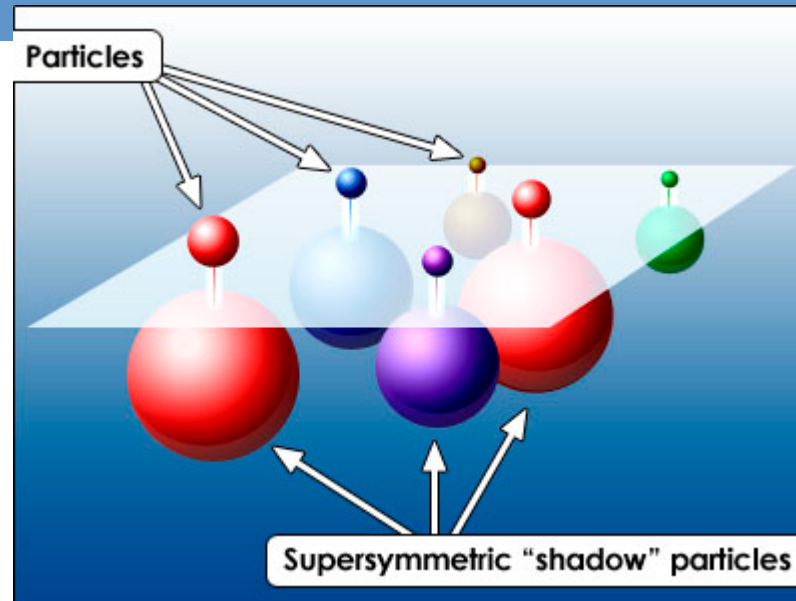
31

M33 rotation curve

Supersymmetrie of Extra Dimensionen of ???

32

Theoretici hebben oplossingen:

Supersymmetrie?

Extra Dimensions?

String theory?

Superdupertheorie (nog niet bedacht)?

Beyond het Standard Modell...

TODAY'S LESSON : W_0 OR "WITTEN'S DOG"

Theoretische Deeltjesfysica /Kosmologie:
Zoeken naar de fundamentele theorie van het Universum
(bvbl. Supersymmetrische Stringtheorie)

$$e^- + p \rightarrow \Omega + \nu$$
$$\Omega \nu = \sum_{i=1}^{\infty} \left[\left(\frac{m_i}{93 \text{ eV}} \right) + \frac{\langle \Omega_b W_0 \rangle}{(Z+1)^4} \right]^2$$

"SUPERDUPERSYMMETRIC
STRING THEORY"

Maar de theorie weet niet verder
→ Wij hebben input van experimenten nodig

Het “vlaggenschip” van de deeltjesfysica

An aerial photograph of a vast, green, mountainous landscape in Switzerland. A large red oval is superimposed on the image, representing the path of the Large Hadron Collider (LHC) tunnel. The oval is marked with several small red circles at intervals. In the background, a range of snow-capped mountains is visible under a clear blue sky. The text 'LHC' and 'Het grootste experiment van de wereld' is overlaid on the image.

LHC
Het grootste experiment van de wereld

Hoe zwaar is een elementair deeltje ?

36

- **Energie:**

1 ElektronVolt = 1eV

1 KiloElektronVolt = 1 keV = 1000 eV

1 MegaElektronVolt = 1 MeV = 1.000.000 eV

1 GigaElektronVolt = 1 GeV = 1.000.000.000 eV

- **Een Proton weegt ongeveer 1 GeV, een elektron is weegt ongeveer 1800 keer minder, een Z0 deeltje ongeveer 91 keer meer!**

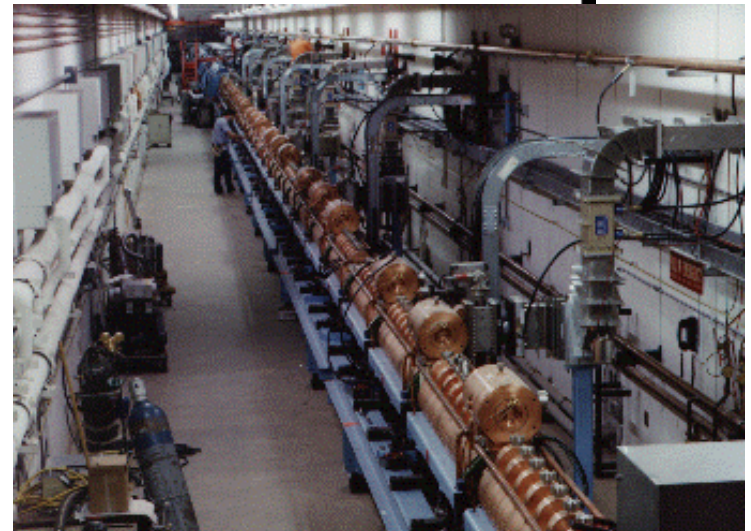
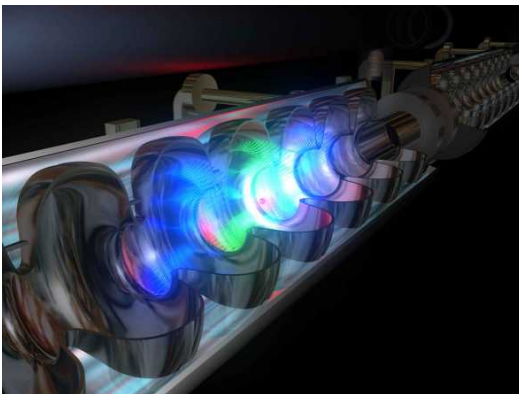
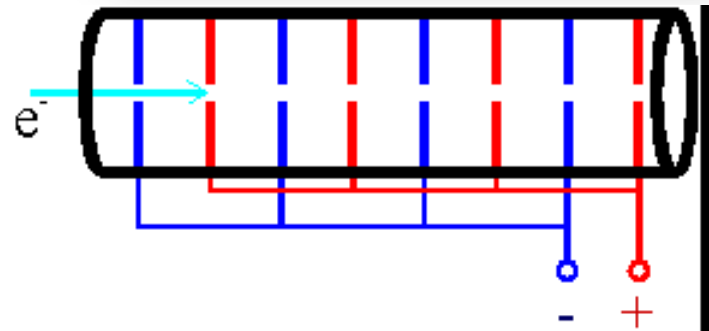
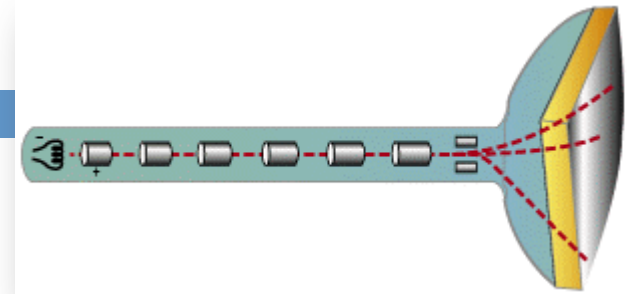
- **1 GeV: „veel“ voor een deeltje, maar macroscopisch heel weinig:
een zaklantaarn (1,6 Watt) zou 0,000.000.0001 seconden schijnen**

De Microscopen van de deeltjesfysica: Versnellers

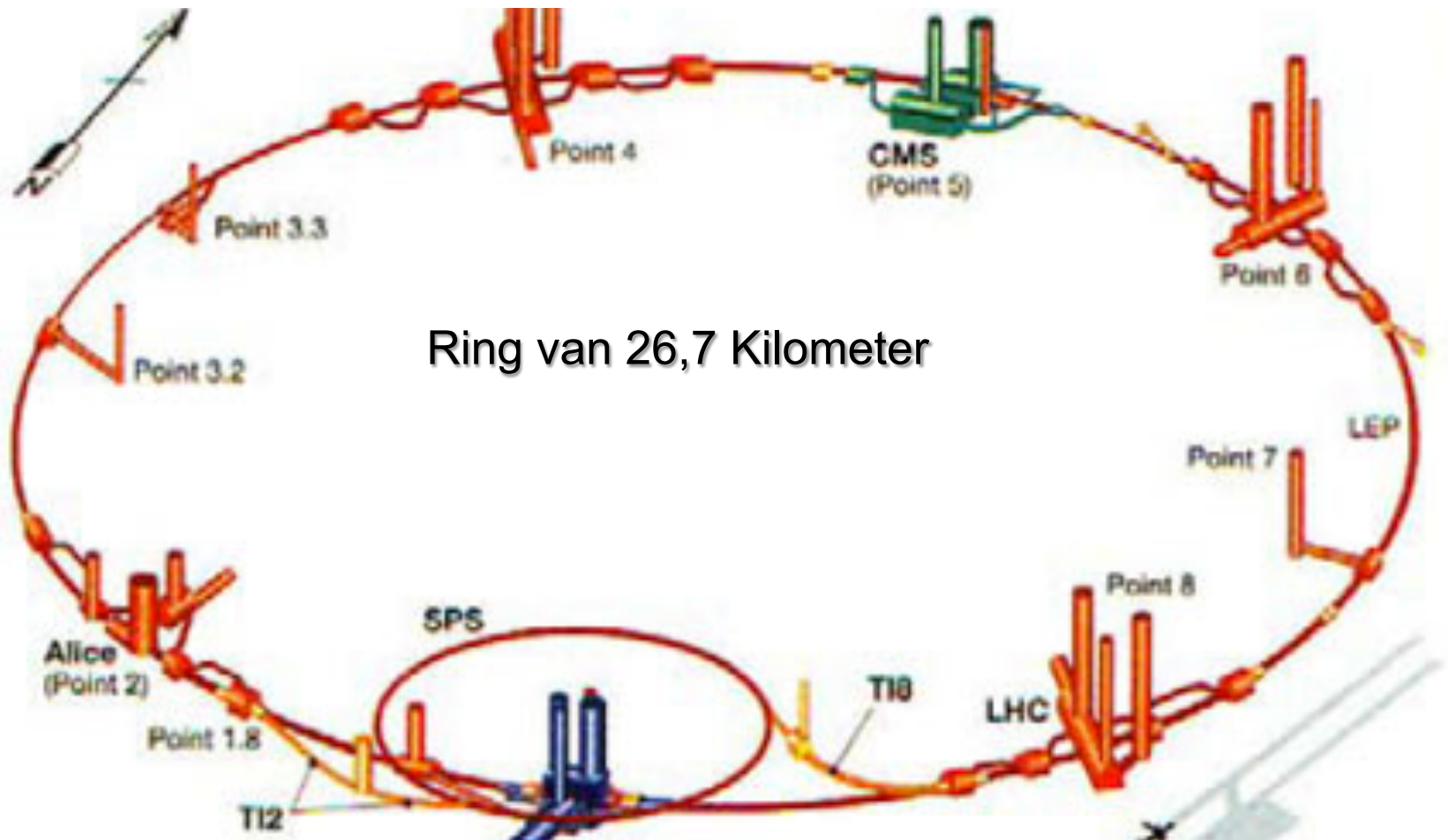
37

- Hebben jullie ook thuis gehad!
- Hoe werkt de versnelling ?
- Linearversnellers:
  - Fermilab, Chicago (loopt)
  - Japan (misschien 2020?)

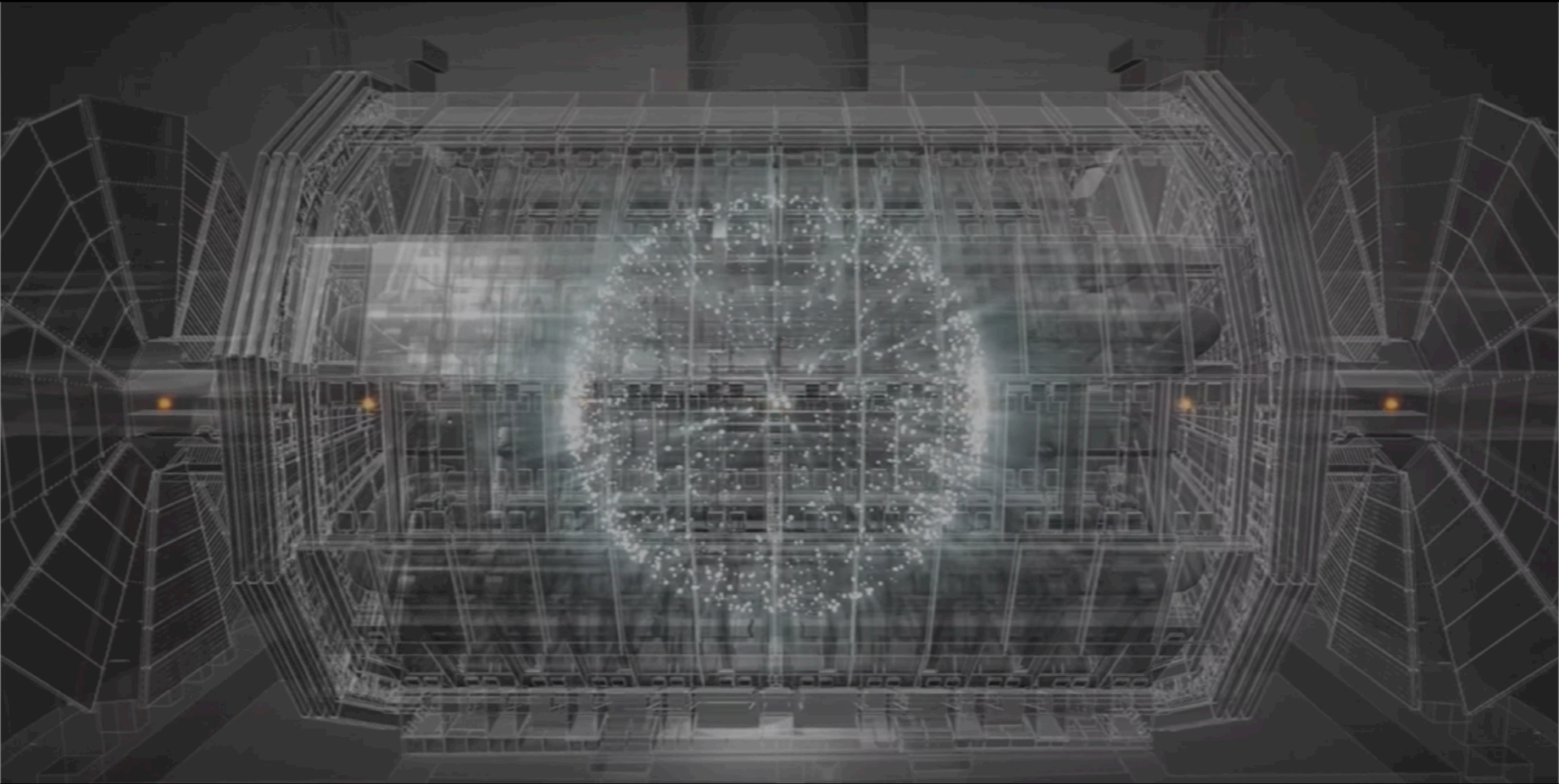

Versneller bij LHC

38

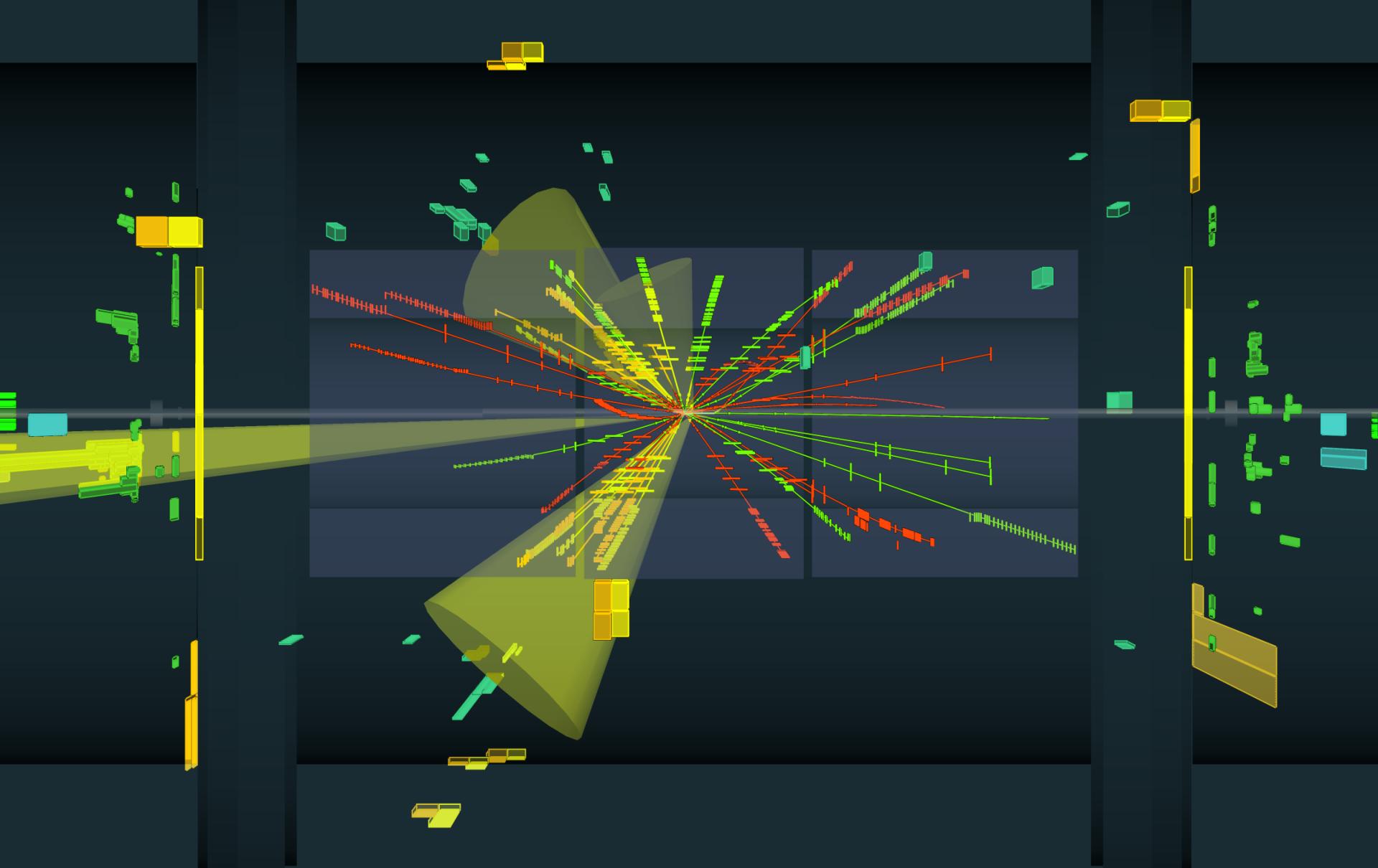

COLLISIONS AT THE LARGE HADRON COLLIDER

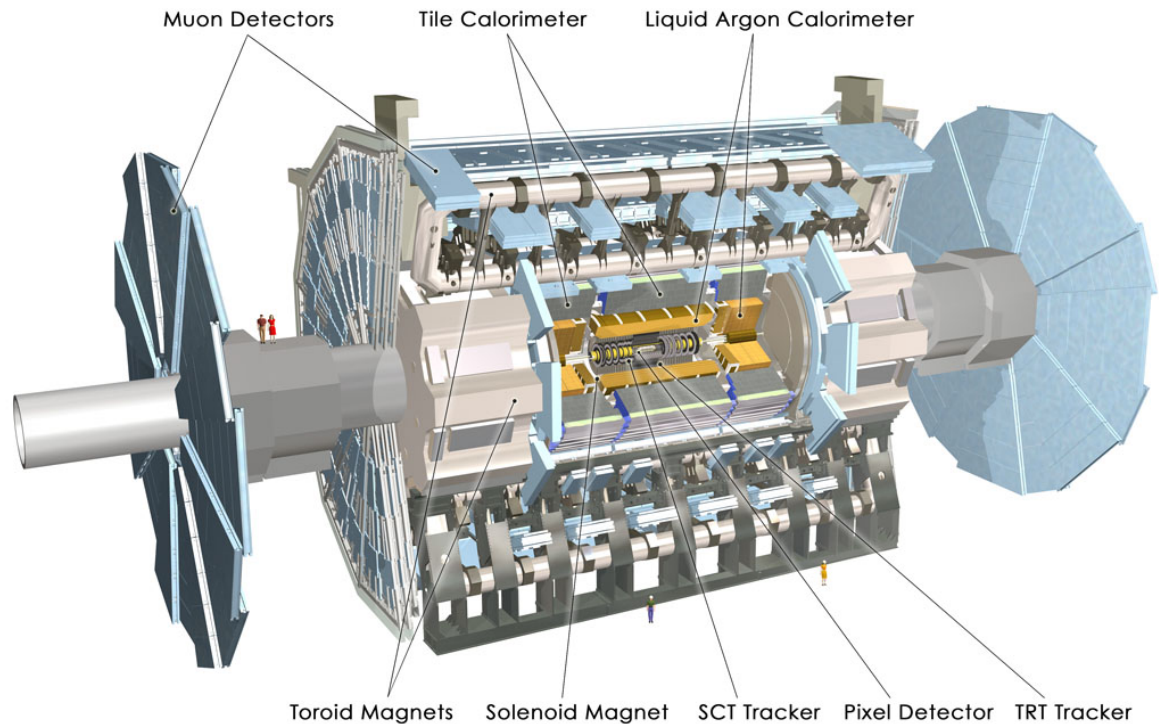
Bunch crossing every 25 ns... many collisions per bunch crossing

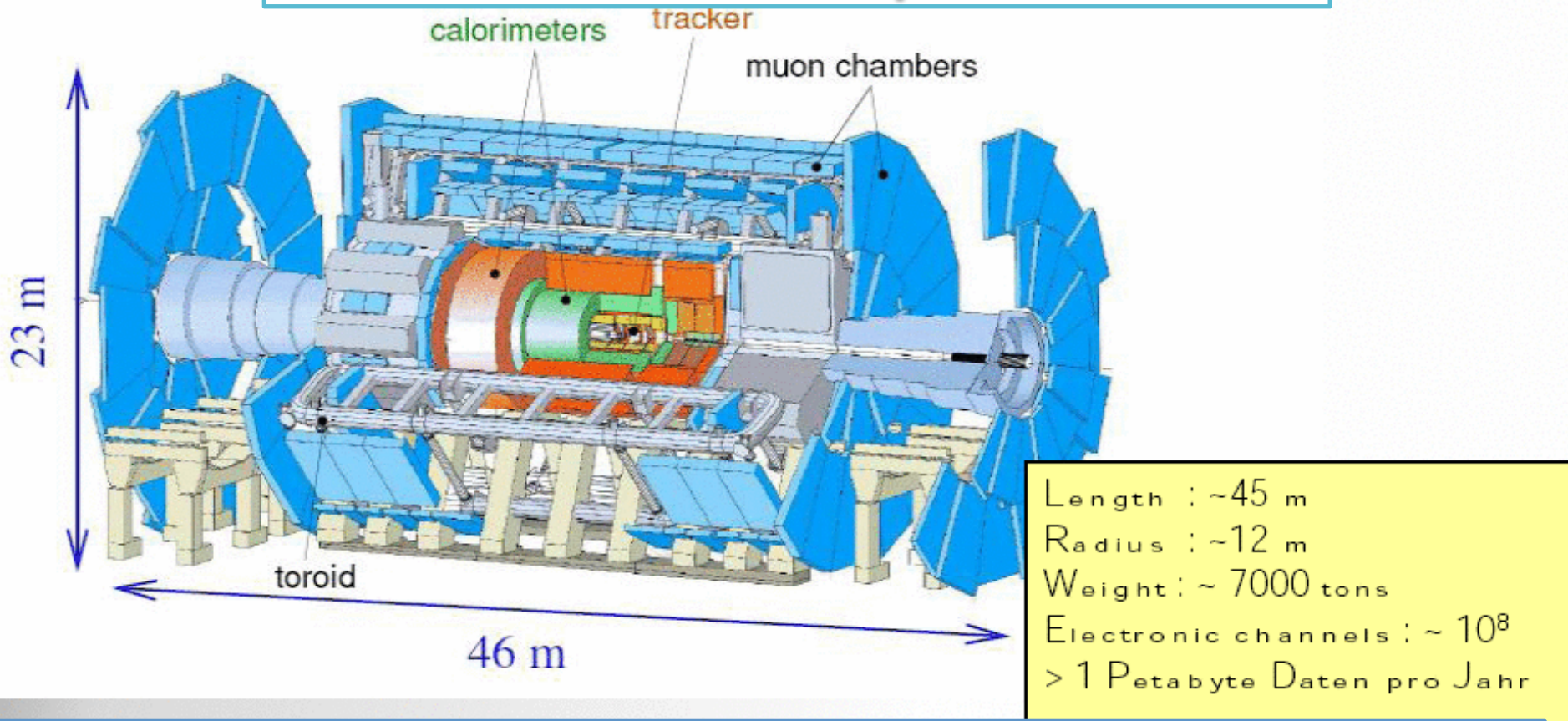
Hoe erken ik deze deeltjes-reacties?

*Het oog van een
deeltjesfysicus is
een detector !*

De detectoren van de deeltjesfysica hebben een “ui-structuur” en bestaan uit verschillende “substructures”

Het ATLAS experiment

Tracker: Silicon halfgeleider detector en spoordetector in een B-veld van 2 Tesla

Calorimeter: 2 Sampling Calorimeter (electromagnetic lead+liquid Argon => Cooling needed)

Muonsystem: Track-reconstruction van de muonen met driftkammern en een heel groot mageetveld voor de track

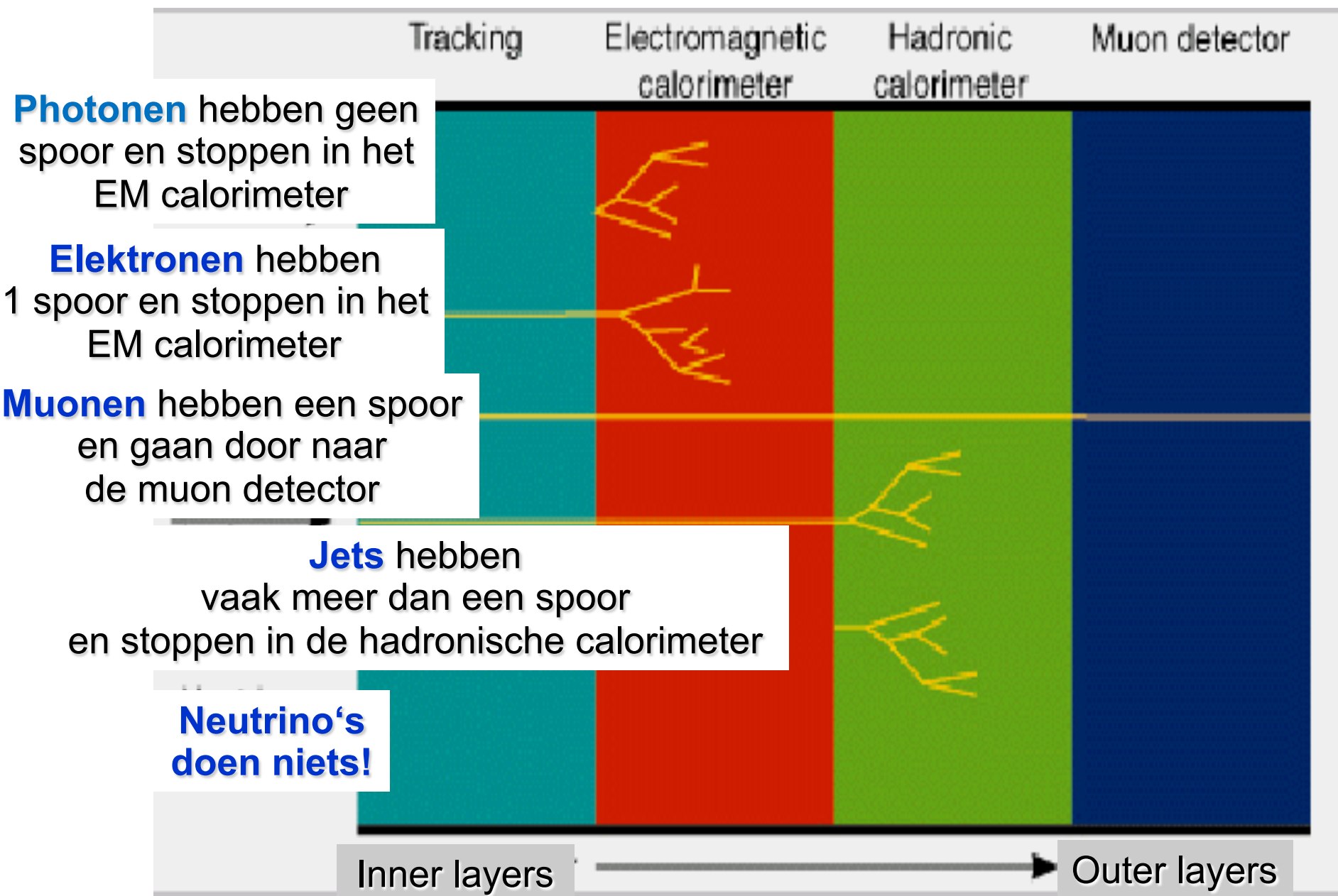
Het experiment voor vandaag

43

- Jullie zoeken welke “finale deeltjes” in de botsingen zijn ontstaan
- Jullie meten de massa van de deeltjes die in de botsingen zijn ontstaan **door het meten van de energie en hoek van de vervals-producten** (dus de “finale deeltjes”)

➔ Hoe kan dat?

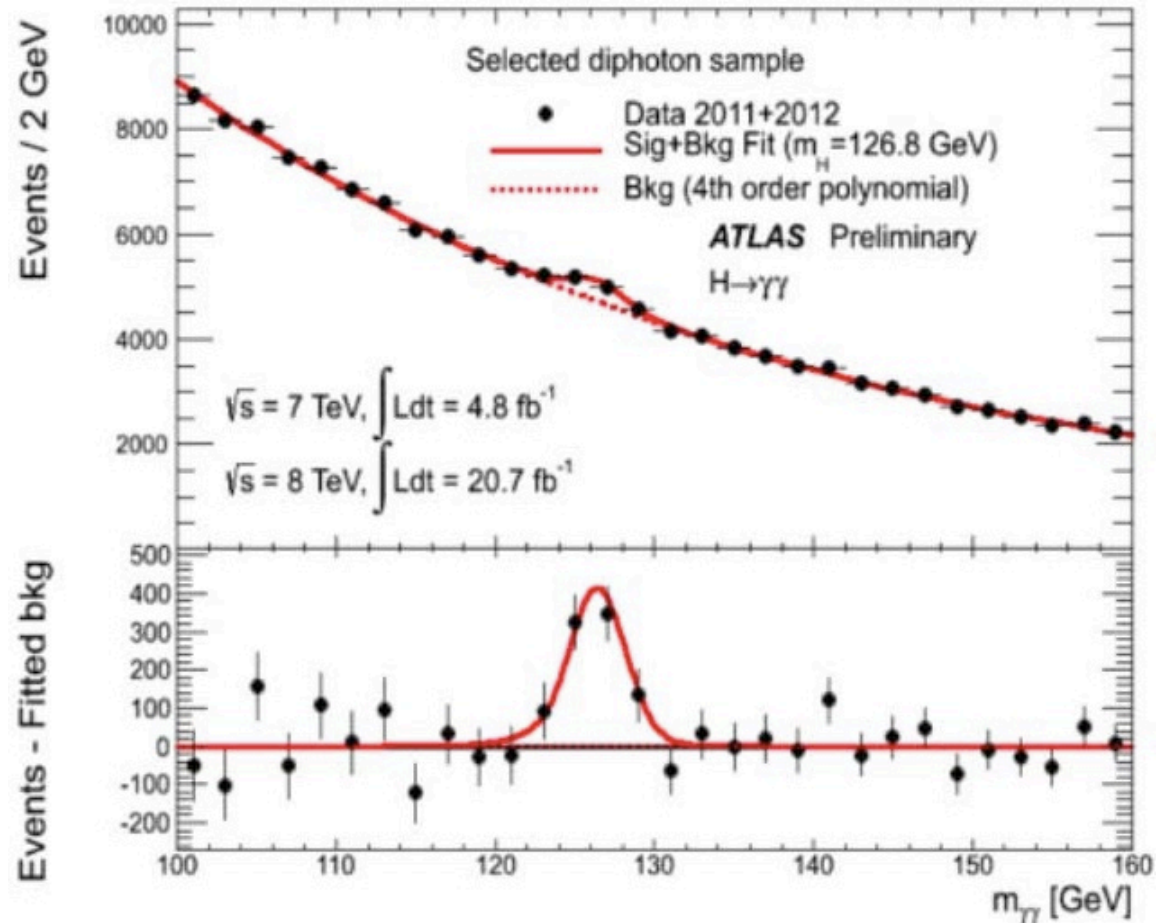

Onderscheid muonen, elektronen (en jets?) !

Hoe vind ik een deeltje wat naar 2 photon vervalst ?

45

- Meten van de energie en hoeken van de fotonen ...
- Berekenen van de Massa van een “deeltje” wat naar 2 foton zou vervallen... (Hypothesis)
- Statistische Test met hulp van een “Histogramma”

Voorbeeld

46

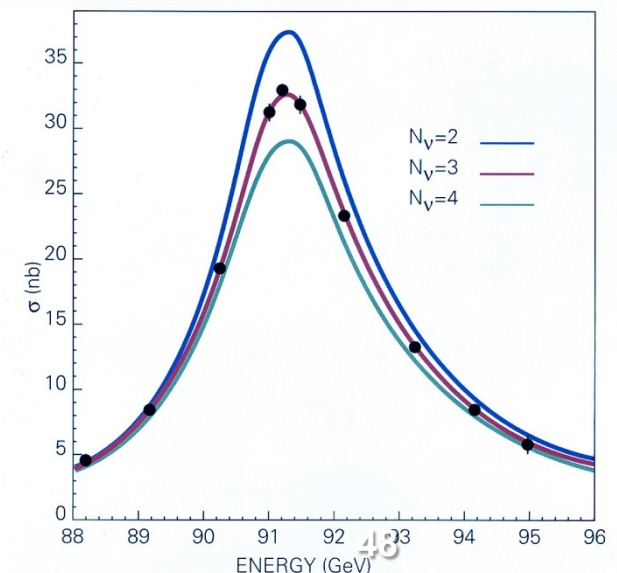
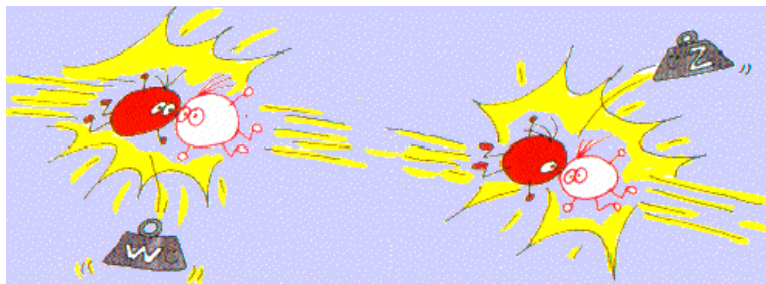
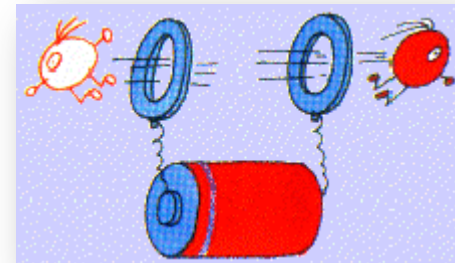
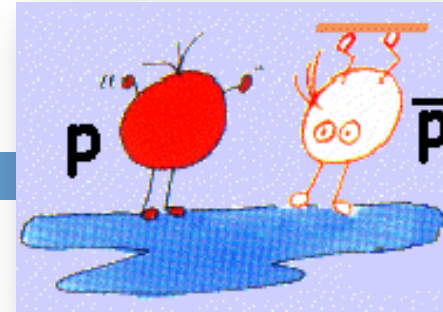
- Kinderen worden vaker in de lente geboren...

De tweede deel van het verhaal...

Antimaterie

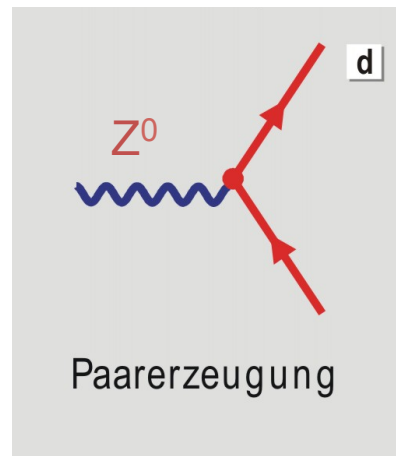
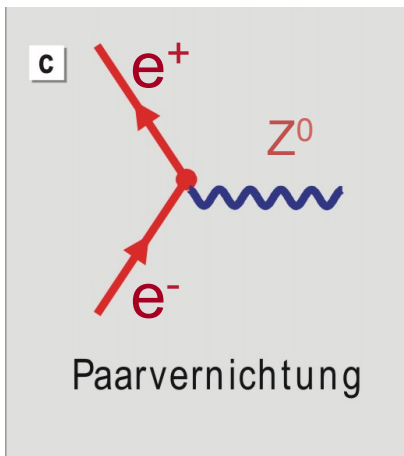
- Voor elk deeltje bestaat een antideeltje met een ander ladingsvoorteken en een “antideeltje eigenschap”
- Anders zijn alle eigenschappen (massa, levensduur) het zelfde
- Uit krachtdeeltjes kunnen een paar van Materie- en antimateriedeeltjes ontstaan
- Ook kunnen materie- en antimateriedeeltjes weer een krachtdeeltje maken bijvoorbeeld $e^+ + e^- \rightarrow Z^0$, dit gaat heel goed als $2E_e = m_{Z^0}c^2$

Z “verval”

49

- Een Z deeltje is niet stabiel
- Het wordt in $3 \times 10^{-25} \text{ s}$ (!) twee andere deeltjes

→
tijd

Vervalskanalen

50

- Gaten zijn de „Vervalskanalen“
- Voor een Watermolecule kunnen wij niet zeggen door welk gat het uit de emmer gaat
Voor een Z -deeltje weten wij ook niet de vervalskanal
- Vervalsverhouding voor vele Z s
→ Grootte van de
gate in de emmer

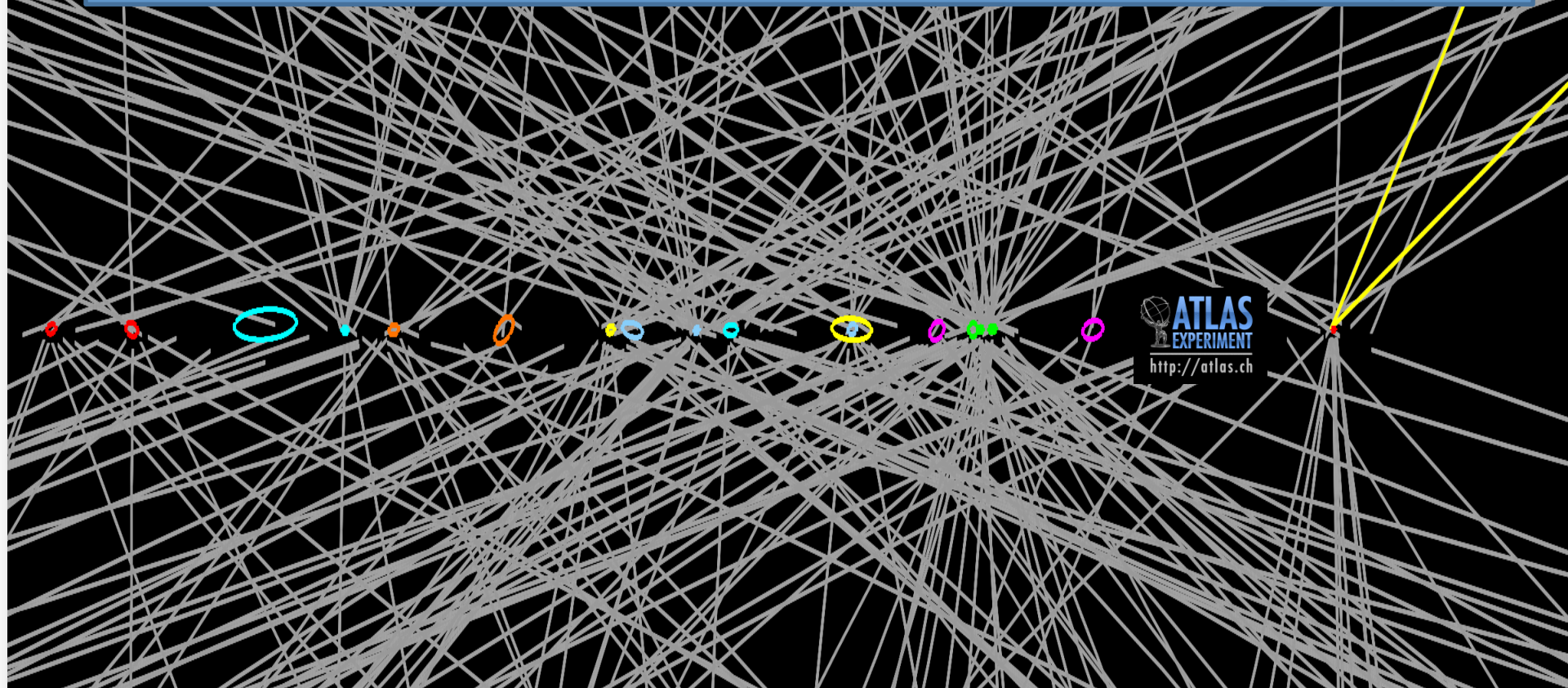

- Higgs gaat naar 2 Z deeltjes
- Een Z gaat bijvoorbeeld naar elektron+antielectron
of muon+antimuon
(10% leptons, 20% neutrinos, 70% quarks)
- Een Higgs gaat ook naar 2 fotonen
(*een Z deeltje niet!*)
- ***Achtergrond van Quark verval processen***

Multiple interactions

52

Challenge for 2012 data taking:
High rate of multiple interactions due to decreased beam
size → Effects modeled in Monte Carlo simulations, challenge for particle ID

Example of $Z \rightarrow \mu\mu$ decay with 20 reconstructed vertices
(shown ± 15 cm, p_T (track) > 0.4 GeV)

Invariant mass !

53

- See lectures this morning
- From 4 vector (Energy, 3-momentum) of 2 particles
you can calculate the invariant mass of their mother

Dit gaan jullie vanmiddag meeten

Verfall	Massa			
ee				
$\mu\mu$				
2 photonen				
4 leptonen				

De data

Datasets:

ATLAS real pp---data
from 2011 at 7 TeV

Hypatia

Hypatia is een “event display”, dus een programma om de resultaten van de botsingen te bekijken

Hypatia is een java app. en wij kunnen het vanaf deze weblocatie draaien:

http://atlas.physicsmasterclasses.org/en/zpath_data.htm

Wat moeten wij doen? Step by step

1. In HYPATIA, for each collision, try to find signs of the existence of particles such as

a) a Z boson, by hunting for an electron---positron pair or a muon--antimuon pair,

b) a Higgs boson by hunting for a photon---photon pair

c) a Higgs boson by hunting for 2 lepton---pairs (e^+e^- and e^+e^- , e^+e^- and $\mu^+\mu^-$, $\mu^+\mu^-$ and $\mu^+\mu^-$)

2. If you **cannot find such particle pairs, the event might be a background event.**

Use the pointing tools and particle information
In HYPATIA to make your decision.

To help you keep track of which events you have looked at, fill in the tallysheet

3. If you believe the tracks belong to a particle like z or higgs, click on the track and it appears in the mass table!

Step by step

4. If you believe the collision is a background event, ignore the event
5. At the end we can export the hypatia invariant mass table (in order to add/combine the measurements of the different groups)

For the experts !

Some recommendations how to tackle the detective work

Briefly:

1. Set a minimum p_T cut of 5-10 GeV
2. Study remaining tracks and/or physics objects and classify if compatible with muon, electron or photon.
3. Zoom in both views to distinguish between single and double tracks
4. Check whether the invariant mass of a double track is consistent with a Converted photon
5. If needed, require at least 2 pixel hits to make sure that single or double tracks stem from the primary vertex.

Als wij klaar zijn...

5. After analyzing all events, export the invariant Mass table from HYPATIA:
File--->Export Invariant Masses.

a. The file is
Called “Invariant_Masses.txt”
By default (do not change it).
Place the file on your Desktop so you can easily find it.

6. Go to the OPloT page
<http://cernmasterclass.uio.no/OPloT/index.php>,
and upload the invariant mass
file you have just made

Het eind

61

Veel plezier !